

Дзвоник

№88

Журнал для українських дітей Румунії
Місячник Союзу Українців Румунії. 7 рік видання, липень, 2014 рік

Dзвоник (Clopotel)

№ 88, 2014 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

Над **Dзвоником** працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк

Редактор: Тереза Шендрою

Редколегія: Іван Ковач, Михайло

Михайлюк, Михайло Трайста, Марія

Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:
redactia.clopotel@gmail.com

Dзвоник пропонує:

- * казки
- * оповідання
- * вірші
- * загадки
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * гумор

Dзвоник завжди радо прислухається до

ваших пропозицій і друкуватиме надіслані
вами спроби!

На обкладинці *Карла Йоана КОЗМА*,
випускниці 4-го класу, м. Бая Маре,
нагородження медалями і дипломами.

**Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!**

Володимир САМІЙЛЕНКО

УКРАЇНСЬКА МОВА

Пам'яті Т. Г. Шевченка

Діамант дорогий на дорозі лежав,—
Тим великим шляхом люд усякий минав,
І ніхто не пізнав діаманта того.
Йшло багато людей і топтали його.
Але раз тим шляхом хтось чудовний ішов,
І в пилу на шляху діамант він найшов.
Камінець дорогий він одразу пізнав,
І додому приніс, і гарненько, як знав,
Обробив, обточив дивний той камінець,
І уставив його у коштовний вінець.
Сталось диво тоді: камінець засіяв,
І промінням ясным всіх людей здивував,
І палючим огнем кольористо блищить,
І проміння його усім очі сліпить.

Так в пилу на шляху наша мова була,
І мислива рука її з пилу взяла.
Полюбила її, обробила її,
Положила на ню усі сили свої,
І в народний вінець, як в оправу, ввела,
І, як зорю ясну, вище хмар піднесла.
І, на злість ворогам, засіяла вона,
Як алмаз дорогий, як та зоря ясна.
І сіятиме вік, поки сонце стоїть,
І лихим ворогам буде очі сліпить.
Хай же ті вороги поніміють скоріш,
Наша ж мова сія щогодини ясніш!
Хай коштовним добром вона буде у нас,
Щоб і сам здивувавсь у могилі Тарас,
Щоб, поглянувши сам на створіння своє,
Він побожно сказав: «Відкіля нам сіє?!»

Олена ПЧІЛКА

РІДНЕ СЛОВО

Так довго сподівана, ждана година
Настала для рідного слова мого:
Не так, як приборкана, смутна пташина,
Озветься воно із затишку свого;
Не так, – весняним жайворонком у полі
Українська мова тепер залуна
І гомоном вільним по всьому роздоллі,
По всій Україні озветься вона.
Дарма, що по небу весняному тучі
Громадою темною швидко летять,
Не страшно пташині ні грому, ні бучі –
Крізь хмари бо промені сонця мигтять!
Дзвінкий жайворонок то вгору, до сонця,
Зів'ється, де сяє йому любий рай,
То пісню співа й до людського віконця... –
Лети ж, рідне слово, лети в рідний край!

Микола КОРСЮК

РУЧКА

А я собі ручка, –
 Повсюди писучка,
 Повсюди писучка
 Дуже й дуже рвучка.
 Я ручка – кулькова, –
 Тож завжди здорова,
 А здорова – бо здорова,
 Бо повсяк в мене обнова.
 Отож собі пишу й пишу,
 Як гадаю, – так і дишу,
 Всюди слід свій позалишу, –
 Тільки слухай і пиши,
 З мудрим словом прибіжи,
 Та слідком за рядком,
 Щоб розумно нам обом.

СУПЕРЕЧКА

Рано-вранці на зорі
 Дрозд виспівував в гіллі,
 Співом-співом і розспівом,
 Аж небеса – переспівом.
 І не знаю, чому з лоз
 Дятла розгнівав той дрозд.
 «Ти не співай, – ще не час,
 Бо дятлята мої сплять».
 А дрозд каже: «Ти мені
 Доведи, чи можеш, – ні,
 Так розкішно витягати,
 Весну рясну закликати.
 А тоді наш Тук, наш Тук
 Сказав йому зразу ж тут:
 «Бачиш, настигло тепло,
 Чи видовбиш ти дупло?
 Буду грати, як в дуду.
 Оце Тук, оце Тук,
 Оце буде добрий Тук.

ВИХОВУЙ КУЛЬТУРУ МОВИ

Будь уважним у розмові.

Не говори дуже голосно.

В усіх випадках, коли доречно, викори-
 стовуй слова: «прошу», «будь ласка», «дякую».

Слідкуй за тим, щоб твоя мова була пра-
 вильною, літературною.

Коротко і точно висловлюй свої думки.

Побувавши в театрі, кіно, особливо читаючи
 книги, намагайся запам'ятати нові слова.
 Запам'ятовуй, які слова часто використовує
 письменник, як будує складні речення, тоді і
 твоя мова буде ставати багатшою і чистішою.

ГУСИ

Про Андрійка що сказати? –
 Повернувся пізно до хати, –
 Отож ліг він зразу спати,
 Аби завтра рано встати,
 Знову з друзями гуляти.
 Та коли вийшов на ганок,
 Вже давно було за ранок,
 А в подвір'ї, наче гість,
 Походжало гусей шість, –
 Він до них враз: га-га-га,
 А вони йому: ша-ша.
 Отож взяла його злість
 На усіх на гусей шість,
 Бо не стерпів він образу, –
 Отож вирішив одразу
 І подався гнівний до хати,
 Аби матір запитати,
 Що за гуси перед хати,
 Що не вміють гелготати?

Ірина МОЙСЕЙ

ЯК УПАДАЄ ЗІРКА З НЕБА

Сонце вже за ліс скотилось,
Темна нічка опустилась
Світ увесь в обійми взяла,
Вкутала й заколисала.
Сплять птахи і пташенята,
Звірі сплять і їх малята,
Лиш сова не спить, кигиче,
Наче сни казкові кличе.
Ще зайча мале не спить,
На пеньку собі сидить,
Розглядає нічне диво –
В темнім небі мерехтливо
Запалились зорі ясні.
«Ой, які ж вони прекрасні!» –
Куцик ними милувався.
Раптом: «Що це?!» – налякався,
Небом зірка враз промчала
І за лісом десь упала.
«Що робити? Рятувати?
Треба зірку відшукати!»
Зайчєня пообзиралось,
Скочило з пенька й подалось
В ліс густий. У лісі – темно,
А в душі зайчати щемно.
Страшно йти йому одному,
Та не вернеться додому,
Поки зірку не врятує,
Раптом «хресь!» поблизу чує.
Куцик аж зацепенів:
«Хто тут?...» – ледь прошепотів.
«Куцику, це ж я – твій друг!»
Зайчєня аж звело дух,
Коли з темряви з-за пня
Виглянуло лисєня:
«Куцику, ти що тут робиш?
Чом вночі по лісі бродиш?»
«Я не броджу для забави,
Йду за ліс, бо в мене справи.
Бачив, впала зірка з неба,
Рятувати її треба.

Якщо хочеш, йдім зі мною,
Сею темною порою
Разом буде не так лячно
І знайдемо зірку точно», –
Куцик стежкою подався.
Лише мить Рудко вагався
«Стій, чекай, разом підем,
Разом зірку віднайдем!»
Друзі яр уже минули,
Бір сосновий перетнули,
Коли чують знову «хресь!»
Є там хто, а чи здалось?
Вушка ношорошив Куцик,
Носа звів до вітру Рудик.
Разом рушили легенько
І наблизились тихенько.
«Це ж Бурмилко-ведмежатко!» –
Вигукнуло лисєнятко
Й разом з Куциком-зайчам
Виступило з-за куща.
Ведмежатко їх уздріло
Здивувалось і зраділо:
«Знову в лісі серед ночі?
Знову до пригод охочі? –
Ведмежатко посміхалось:
Ну, кажіть, куди зібрались?»
Друзі час не гайнували,
Все Бурмилку розказали,
І що зірка з неба впала,
І що в них важлива справа,
Бо ідуть її шукати,
Хочуть зірку врятувати.
Ведмежатко не вагалось
І до друзів приєдналось.
Далі рушили утрєох, –
І куди подівся страх? –
Гомонять про свої справи,
Нові іграшки, забави
А Бурмилко розказав,
Що не раз спостерігав

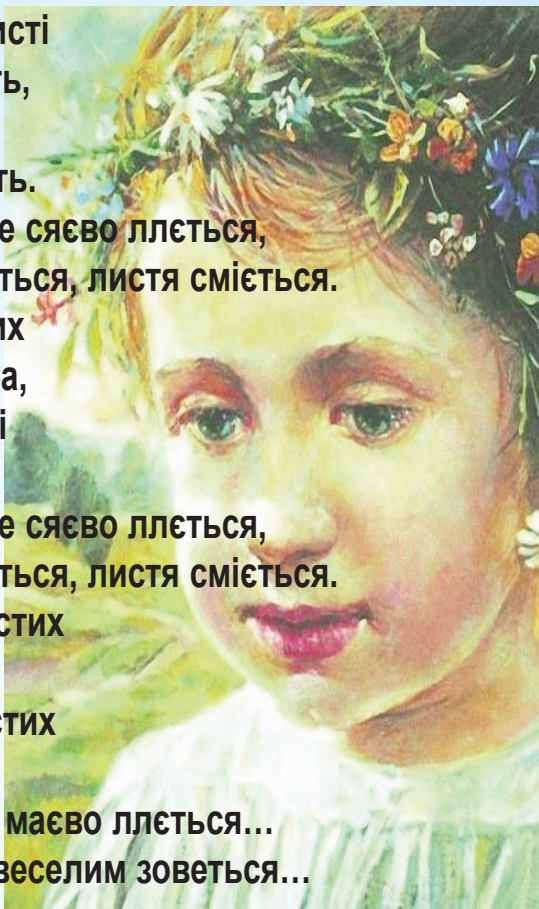

Як по небі незорім
 Пролітають нічтю зорі.
 Так вони заговорились
 Й перед озером спинились...
 І завмерли... «Що це?! Що це?!»
 З подиву втирають очі.
 В озері, з самих глибин,
 Наче тисячі перлин,
 Зорі світять мерехтливо.
 «Оце чудо, оце диво!... –
 Друзі щиро милувались
 І поволі здогадались:
 Мабуть, ці зірки не впали
 І нікуди не пропали,
 Вони просто прилетіли,
 Бо скупатись захотіли».
 З комиша неподалік
 Жабка слухала і – скік! –
 Ледь малих не налякала,
 Привіталась і сказала:
 «Нині озеро гладке.
 І трапляється таке,
 Коли вітер не гуляє,
 Воно все відображає,
 Наче в дзеркальці казковім
 Відбиваються в нім зорі,
 Вони високо у небі,
 А здається нам, далєбі,
 Наче в озері вони
 Мерехтять із глибини».
 Тут звірята запитали:
 «А оті, що з неба впали,
 Де вони, куди поділись?
 Може, в лісі загубились?»
 «Ви, малята, не хвилюйтесь
 І такому не дивуйтесь, –
 Див багато у природі,
 Зрозуміти все вам годі,
 Коли хочете все знати,
 Треба вчитися, читати! –
 Жабка хвилюку помовчала
 І вкінці таке додала:
 – Але й в диво вірить треба,
 Тож як впаде зірка з неба,
 Ви без зайвого вагання
 Вмить загадуйте бажання».

Максим РИЛЬСЬКИЙ

ДІВЧИНА

Бджілки золотисті
 В квітах літають,
 Роси перлисті
 З трав опадають.
 З золота зіткане сяєво плетється,
 Ліс в нім купається, листя сміється.
 В шатах зелених
 Вийшла дівчина,
 В косах студені
 Роси-перлини.
 З золота зіткане сяєво плетється,
 Ліс в нім купається, листя сміється.
 В квітах барвистих
 Дівчина сяє,
 В оченьках чистих
 Сонечко грає.
 З тих оченяток маєво плетється...
 Дівчина літом веселим зоветься...

Олександр ОЛЕСЬ

РАЙДУГА

Райдуга з неба злетіла,
 Райдуга впала на землю,
 Барвами вкрила долину,
 Плава і в'ється над нею,
 Ніжно її обіймає,
 Ясно всміхається сонцю,
 Крила йому простягає...
 Райдуга з неба упала,
 Райдуга впала на землю...

Михайло Гафія ТРАЙСТА

ПРИГОДИ ЛІСОВИХ ДРУЗІВ

Нічна зустріч Лисиці Параски Хитрої з Сойкою Гафійкою

Та тільки що Ластівка Маринка вийшла з Сойчиного гнізда і полетіла собі додому, як Сойка Гафійка вирушила до Ворони, щоб змити образу, якою та «нагородила» її перед громадою.

«Повірите не повірите, але я не зістанусь брехою перед лісовим народом. Якщо не повірите, хай питає трусливу Марину. Тьфу на неї!». Але враз думки, в яких виливала злість на Ворону та Ластівку, перервали чийсь кроки, які наблизилися до дуба, на якому знаходилося її гніздо.

«Господи, це ж Африка!», – замерла з переляку Сойка, але побачивши, що то не така велика постать, трохи заспокоїлась і несміливо запитала:

- Хто там?
- Гафійко, то ви?
- Я ж, я, а ви хто?
- Та це ж я, Гафійко,

Параска Хитра.

– Ой, пані Параско, як ви мене перелякали, – полегшено сказала Сойка й злетіла до Лисиці.

– Ой, яка ж бо ви ляклива, Гафійко, це, мабуть, відколи ви побачили Африку? – хитро запитала Лисиця.

– Ой не говоріть, пані Парасочко, а ще та Ворониха та Сорочиха не вірять мені і так осоромили перед громадою.

– Я вірю вам, Гафійко, і мій Микита вірить...

– Ось, бачите! – радісно сойкнула Гафійка. – Лиш ті дві опудала мені не повірили, але я їм докажу, що Африка існує, і тільки чекає вигідного моменту, щоб напасти на наш ліс.

– Ой не говоріть, Гафійко! А мій Микита каже: «Йди борзо до пані Гафійки і розпи-

тай, про Африку, бо бач наш вельможний цар не дозволяє готуватись до бою, а та Африка може напасти на нас і знищити всіх.

– Правда, пані Парасочко, істинна правда, вона тут недалеко, там за річкою у печері чекає вигідного моменту, щоб напасти на нас, – одним дихом вимовила Сойка і навіть не спогадала нічого про Ластівку Маринку, бо що аж та її бачила, вона ж бо бачила її першою, тобто і не бачила, але це не мало ніякого значення, раз як Африка в печері...

– Ой, Гафійко, мені треба бігти й попередити Микиту, щоб ішов на переговори з Африкою, бо інакше...

– Треба, пані Парасочко, негайно треба нам рятувати наш ліс! – відразу похоробрішала Сойка.

– Якщо нам вдасться рятувати ліс від лиха, то вас, Гафійко, чекає велика нагорода.

– Не треба мені нагороди, лиш хочу доказати Воронісі та Сорочісі, що я не бреха!

– Настане час, що вони на колінах будуть вибачатися перед вами, пані Гафійко!

– Ой, пані Парасочко! –

зраділа Сойка.

– Так, так, пані Гафійко. Микита змусить їх, а вам дасть високу посаду у царському уряді.

– Ой, пані Парасочко! – повторила Сойка.

– Так, так, пані Гафійко, Микита не забуде віддячитися вам за вашу велику допомогу.

З цими словами Лисиця побігла повідомити Микиту про те, що Африка у печері за річкою, а щаслива-прещаслива Сойка повернулася собі до свого гнізда і почала мріяти про велику нагороду і високу посаду, які вона отримає від Микити Хитрого, а найбільше гріло її серце те, що ті два опудала, Ворона Стара-Жона та Сорока Білобока, будуть навколішки вибачатися перед нею. Так хай бачить уся громада, хто є Гафійка Сойка!

Марія ЧУБІКА

Незнайомка (I)

Стояв гарний сонячний день. Просторе небо було синім-синім, бо хмарки десь заховалися, щоб не затьмарити таку чудову його синь. Теплий вітерець погойдував високими травами та тоненькими гілками дерев, вкритими зеленим листям і молодими такого самого кольору плодами яблук, груш та слив.

Красувалися, немов усміхалися, червоні плоди вишень та малини.

Цвірінкання пташок звеселяло все навколишнє.

Ми з внучкою сиділи у цім зеленім царстві і насолоджувалися ним. Коли сонечко вже стояло над нашими головами і припікало всією своєю силою, ми з Алочкою вернулись до прохолодної кімнати. Сіли біля вікна і любувалися таким чудовим, немов райським, пейзажем.

Незабаром побачили, як на одній молодій яблунці на перехресті трьох гілок одна пташка принесла в дзьобі кілька стебелець сухого сіна.

Скоро примостила їх на гілках і знову полетіла.

Повернулася із гілочкою у дзьобі і заплела її у сіно.

– Що вона робить, бабусю? – запитала внучка.

– Люба моя, вона звиває собі гніздечко. Ми повинні сидіти нерухомо, щоб не наполохати її, – пояснила я.

Через деякий час прилетіла ще одна пташка, яка, мабуть, бажала допомогти їй.

Ми, мов зачаровані, дивилися на їхню таку кропітку працю та дивувалися, бо скоро гніздо було готове, але воно не було високим.

– Вони без спочинку звили його.

Але, чому таке невисоке, адже пташка не є маленькою, – думала-передумувала я. Вона – моя незнайомка – більша за горобчиків, тіло вкрите сірим-попелястим пухом як і голівка, а крила та хвіст мають коричневий колір. Дзьобик тоненький, середньої довжини.

– Бабусю, як називається ця пташка? – перепитала внучка.

Мене аж у серце щось кольнуло, бо я вперше в житті не могла їй відповісти.

Через мить я сказала правду.

– Ой, бабусю, та ти так багато знаєш всякої всячини, а це не знаєш? – здивовано запитала Алочка.

– Соромно мені, що не знаю, але до сьогодні я її не бачила, – відповіла я і продовжила:

– Я впізнаю ластівок, синичок, горобчиків, дятлів, зозуль, сорок, ворон, снігурів, яструбів, а оцих ні!

Наступного дня ще з ранку ми вже сиділи біля вікна і спостерігали за самкою. Вона літала за поживою та відкладала

яєчка. Тепер ми зрозуміли, чому гніздо було мілким. У неї був досить довгий хвіст і стирчав із гнізда, значить із хвостом була би не вмістилася у гніздо.

Через кілька днів перестала літати, весь час просиджувала на яєчках. Одного дня появився він – самець і приніс їй щось поїсти. Вона радо брала із його дзьоба їжу.

Після обіду небо вкрилося темними густими хмарами і через якийсь час полився, як із коновки, густий дощ.

Нам дуже шкода було незнайомки, яка не покидала свого гніздечка та майбутніх її діток.

Сторінка народознавства

Жнива

Колись, та не так і давно, з півстоліття тому, єдиними знаряддями для збирання хліба були серп і коса. Комбайни в Україні з'явилися лише в тридцятих роках нашого століття.

Отож, за тиждень після «Петра» починалися жнива, на полі з'являлися люди в широких білих штанях, у полотняних сорочках, з мантачками за поясом і з косами в руках, – косарі; вони вдаряли своїм гострим знаряддям по сухих стеблах дозрілого хліба й довгий рівний покіс, як простелений рушник, лягав стрічкою за кожною косою.

Дівчата й молодиці виходили на ниву з серпами; жнучи, вони спритно клали сніп за снопом і, працюючи, співали:

*Вгору, сонечко, вгору,
Хай я нивоньку дожду.*

*Ой, лане-ланочку,
Скажи ж мені правдочку,
Чи будемо ми в кінці,
Чи підемо ми в вінці?
Ой, будем, доню, будем,
Лише нивоньку дождем!*

А як ниву вже дожинають, то співають:

*Дивувалися ліси.
Де поділися вієси,
Женчики позжинали
Залізними серпами, –
Залізними серпами,
Біленькими руками.*

Увечері, коли вже зайде сонце, натомлені тяжкою працею жінці йдуть, було, додому і співають:

*Ой, заспіваймо, хай дома почують,
Хай нам вечерять готують.
Утомила нас та широкая нива,
Що тепер нам і вечеря не мила.
Ой, не так нива, як високії гори,
Ой, не так гори, як велике жито,
А вже ж нам спину, як кілком перебито...*

ГРИЦЕВА КИЦЯ*

Слова і музика Івана ЛІБЕРА

Рухливо. Всі. Приспів

У кут- ку си- ді- ла ки- ця і ди-

6

ви- ла- ся на Гри- ця. Гриць у- чив-ся ра-ху – ва- ти,

11

До- да- ва- ти, від- ні- ма- ти.

16

Один

1. От як бу- ла б ще од- на ки-
А як цю з кут- ка за- бра- ти,

2. Бі- ля лі- су на га- лям- ці
19 Де- сять мор- квин - це не- ма- ло,

D.C. al Fine

ця, Мав би дві я ки- ці,
Жод- но- ї не бу- ду ма- ти.

Знай- шли мор- кву сі- рі зай- ці.
Ві – сім з'ї- ли, скіль-ки ста- ло?

* Пісня виконується в такому порядку:

1) Приспів. 2) Перший куплет. 3) Приспів. 4) Другий куплет. 5) Приспів.

Вільгельм ГАУФ

МАЛЕНЬКИЙ МУК

У місті Нікеї жив собі один карлик на ймення Мук, або Маленький Мук. Справді він був надзвичайно маленького зросту, зате мав величезну голову і старече обличчя.

Жив собі він зовсім один у великому будинку, і в місті часом навіть не знали, чи ще живий він, чи вже вмер, бо на вулицю виходив лише раз на місяць.

Для вуличних хлопчиків-розбишак було справжнє свято, коли доводилось їм підстергти карлика і піймати його на вулиці. Вони нетерпляче чекали його біля дверей, і коли розчинялися двері, то попереду висовувалась величезна голова в чалмі, потім маленьке тіло, обкутане поганеньким плащем, і, нарешті, маленькі незграбні ніжки, в широких штанцях, підв'язаних поясом. Із-за пояса стирчав такий довгий стилет, що, дивлячись на його, важко було сказати, хто до чого прив'язаний – чи стилет до Мука, чи Мук до стилета. Ледве Мук зачиняв за собою двері, як піднімався на вулиці радісний галас дітей: вони підскакували, кидали угору шапки і голосно співали зложену про Мука пісеньку:

*Муку, Муконьку, до нас!
Бігати-гуляти.
Наче мишка, в місяць раз
Ти виходиш з хати.
Ну, часу дарма не гай,
Та нас швидше доганяй!*

Та й то так відносилися до нього найдобріші хлопчики, а решта сміялася з його, смикала за плащ, а один навіть навмисне наступив йому на черевика і зоставив Мука з босою ногою. Бідний карлик терпів усе покірливо. Зробивши свою звичайну прогулянку, знову повертався додому, щоб упродовж цілого місяця не показуватись ніде на людські очі.

Чому він носив таке чудне убрання, я зараз вам розкажу. Це убрання перейшло йому від батька. Мукові ще не було й 16 років, як вмер його батько.

Він був великого зросту, гладкий, і через те убрання Мукраха (так звали батька) зовсім не приходилося на Мука, а купити нове було ні за що.

Але Мук, як це не важко було, зумів його якось переробити: там підрізав, тут підшив. Звичайно, з цього вийшло небагато толку, але це не заважало йому одного прегарного дня вдягнутись у його і помандрувати за щастям в чужі і далекі краї.

Вийшовши з дому рано-вранці, коли ще всі солодко спали, він весело йшов все далі та далі. Коли йому часом доводилось побачити на дорозі де-небудь глиняний черепок, що виблискував на сонці, Мук негайно нагинався, брав його і ховав у кишеню, впевнений, що цей черепок рано чи пізно, але неодмінно обернеться у величезну перлину, а коли Мук запримічував де-небудь здалеку блискучу воду або баню мечеті, то тим дужче поспішав туди, думаючи, що от, нарешті, він досяг якоїсь чарівної країни. Але швидко, однак, фізична втома і голод нагадали йому гірку дій-

сність, і він йшов все тихше й тихше і робився задумливим. Так проходив небо-рака два дні холодний і голодний, не раз впадаючи в розпуку. Єдиною їжею було для нього польове зілля, а ліжком – вогка й мілка земля.

На третій день уранці він несподівано угледів велике місто і, зібравши останні сили, поспішив йому назустріч. Не дивлячись на те, що спочатку йому здавалося місто зовсім близько, він прийшов туди лише в обід і, стомлений без кінця, сів відпочити під першою пальмою, потім знову встав і пішов по вулиці в надії, що хто-небудь покличе його у хату відпочити і пообідати. Спинився він біля одного високого будинку і довго зажурено дивився на його. Нарешті одне вікно відчинилося, з його виглянула стара жінка і пискливим голосом заговорила: «Сюди, сюди, всяк обідати йди!.. На столі стільки страви, що були б тільки ласкаві. Сусіди до нас – обідати час!»

Розчинилися двері, і незчисленна сила собак і кішок почали входити в будинок. Декілька хвилин він стояв і не знав, що йому робити: йти туди чи оставатись на вулиці, але зважився піти, і, зійшовши сходами, він угледів ту саму жінку, що кликала когось у вікно.

Вона обвела його очима і спитала, чого йому треба.

– Адже ж ти усіх запрошувала на обід, – відповів Маленький Мук. – От я й прийшов. До речі, я дуже голодний, і обід мені не зашкодить.

Баба розсміялася.

– Відкіля ти узявся, чудернацький чоловіче? – спитала вона карлика. – Та тут усе місто знає, що я варю обідати лише для моїх гарненьких кішечок і кличу їхніх друзів, щоб не було їм самим нудно.

Маленький Мук коротко розповів всю свою історію, додавши, що, оставшись сиротою, він тепер пішов шукати щастя на далеку чужину.

Щира сповідь карлика так уподобалась бабі, що вона не тільки нагодувала його, а й закликала навіть на службу,

сказавши, що служба його буде остільки легкою, оскільки і чудною.

Аґафця (так звалася стара) мала двох наймиліших котів, яких щоранку треба було розчісувати гребенем і намазувати пахучою помадою, а на ніч класти їх на шовкових подушках і закривати єдвабною ковдрочкою.

Крім того, Мук мусив наглядати і за собаками, які жили в тім же будинку, але вони вимагали значно менше клопоту. І жилося Маленькому Мукові у баби Аґафці зовсім не зле: роботи було мало, а їсти – скільки хочеш. Лихо було одне. Як тільки баба куди-небудь ішла з дому, так усі коти починали скакати по кімнаті, наче їх кусав гедзь. Звичайно, що тільки стояло на столі, все це летіло на підлогу і розбивалося вщент. Як тільки баба рипне дверима у сіннях, вони в ту ж хвилину заспокоювалися і ховалися у подушки, а коли вона входила в кімнату, то починали махати хвостиками і вдавати з себе тихих та мирних котят.

Переклад Олександра ОЛЕСЯ

(Продовження в наступному номері)

Корнелій ІРОД

ЛИПЕНЬ

Всі знають, що липень – середина літа і вважається періодом ягід і грибів та сінокосіння. Але липи починають цвісти у червні. Ну, а коли так, чому цей місяць називається липнем? А ось чому.

Старе літочислення – а якраз за ним формувалися сучасні українські назви місяців – відстає від сьогоденного календаря на чотирнадцять днів, то й цвітіння липи «відстає» на стільки ж.

На Україні, як і в нас, ростуть два сорти лип – широколиста і дрібнолиста. Перша починає цвісти в середині червня, а в південнослов'янських країнах навіть ще раніше. Тому шостий місяць, тобто червень, у сербів і хорватів має назву липень, у словенців – *ліпан*. Зате у західних та північних слов'ян назва місяця середини літа тотожна українській: у чехів діалектна *ліпен*, у поляків – *ліпец*, а в білорусів – *ліпень*.

Багато спеціалістів схильні вважати, що українська назва другого місяця літа походить усе таки від дрібнолистої липи, цвітіння якої співпадає з початком цього місяця. В Україні липа була завжди дуже популярною. Липами обсаджували дороги, садки, подвір'я, замки та храми.

Крім цвіту як лікувального засобу і джерела медозбору (зібраний з липневого цвіту мед у народі так і називається «ліпцем»), дуже цінна деревина з липи. З неї виробляються музичні інструменти, іконостаси, дитячі іграшки, речі господарського вжитку: ложки, веретена, діжки, корита тощо.

Одночасно з *ліпнем* уживалася назва *іюнь*. Вона зустрічається у творах І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка, Т. Шевченка та інших класиків української літератури. *Іюнь* походить від імені давньоримського державного діяча Юлія Цезаря, який 46 року до християнської ери запровадив так званий юліанський календар, котрий проіснував на території України до 1918 року. Зате в деяких

регіонах релігійні свята держуться за тим же юліанським календарем.

Разом із початком липня настає й пора масової косовиці сіна. Косовиця – важка і відповідальна робота. Тому косарі вибирали з-поміж себе отамана; це був найкращий ґазда: він керував роботою, визначаючи її початок і кінець, встановлював перепочинки тощо.

Крім косарів, на косовицю виходили й жінки та дівчата. Вони розпушували сіно, щоб швидше сохло, зрібали його і складали в копиці.

Як і багато інших робіт, косовицю супроводили піснями. Першими заспівували косарі. Отаман подавав голос:

**Гей, нуте, косарі,
Бо не рано почали.
Хоч не рано почали,
Да багато утяли.**

Косарі відповідали:

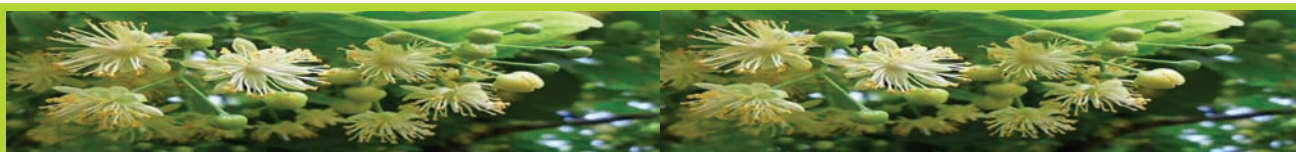
**Вийшли в поле косарі,
Косять ранком до зорі.
До обіду покосили,
Поки коси потупили.
По обіді спочивали,
Поки коси поклепали.**

Але більшість пісень виконували жінки. Ось кілька куплетів:

**Ой чиї ж ви гребці.
Дівки та молодці?
Граблі золотії,
Самі молодії,
Гребли, не гуляли,
Граблі поламали.**

**Да вже сонце котиться
Нам додому хочеться.
Ой час і пора**

**Нам до куреня;
Ой час і давно,
А ми не йдемо,
Приказу ждемо
Од пана свого.**

**Чиняй, пане, погребі,
Бо вже сіно погребли,
Уже й покопили – пана звеселили!**

І ще багато інших.

Як і попередні місяці, липень теж спромігся на довговікові спостереження, результати яких втілились у народну мудрість – наявна ця мудрість в «липневих» прислів'ях, приказках, обрядах, піснях та в народному прогностику.

Так, наприклад, день Св. Прокопа (21 червня за старим стилем або 8 липня за новим) – традиційний початок жнив. Тому в народі мовиться:

**На Прокопа жита копа.
На Прокопа вже є на полі копа.
Прокіп нав'язав сім кіп.**

**Що за молодіці, що регочуть серед пше-
ниці? (Копи).**

**Якщо цей день дощовий, то хліб у копах
може прорости.**

Що ж до місяця липня – в ньому науки й народної мудрості чимало. Ось кілька прикладів:

**Сонце пече, липа цвіте, день одбуває –
коли це буває? (Липень).**

**Липень не тільки полудень літа, але й
року.**

Липень – вершина літа.

**Хто в липні жари боїться, той взимку
немає чим погрітися.**

Липень казати звик: «Я – грозовик».

Готуй сани влітку, а воза взимку.

Погане літо буває, як сонця немає.

**Літо робить запас, а зима витрачає на
нас.**

Хто влітку скаче, той взимку плаче.

Літо селянинові батько і мати.

**Хто влітку не ледарює, той взимку біди
не чує.**

Коса любить брусок і сала кусок.

Хто рано косить, той хліба не просить.

**Бджоли сидять на стінках вуликів – на
сильну жару.**

**Коли бджоли ранком виграють – на
нестерпну спеку.**

Цвіте липа – ловиться сом.

**Ластівки літають низом – на дощ та
вітер.**

**Високо в небі в'ються ластівки – на ясну
погоду.**

**Кроти нарили високі купини – буде тепла
й ясна погода.**

Ліс без вітру шумить – на дощ.

**Червонувате сяйво навколо місяця – на
погіршення погоди.**

**Якщо після короткочасного дощу з'я-
виться веселка, фарбуючи небо з півночі на
південь, і червоний колір найяскравіший – на
негоду.**

**Чим зеленіша веселка, тим густіший буде
дощ.**

Літній ранковий туман – на ясну погоду.

**Мурахи ховаються в гнізда – на грозу або
сильний дощ.**

Розкумкалися вдень жаби – чекай дощу.

**Жаби стиха покумкують – на дощ, голосо-
но кричать – на хорошу погоду, мовчать –
перед похолоданням.**

**Якщо кіт згорнувся в клубочок і лапками
приховає писок – похолодає, а коли вмива-
ється, довго полизуючи лапку – на суху
погоду.**

**Корови лягають спати в загороді – буде
гарна погода, якщо під навісом – буде дощ.**

**Корови мало п'ють води, вдень сплять –
на дощ.**

Худоба збивається докупи – на негоду.

**Гуси вилежуються і брьохаються на под-
вір'ї у воді – на дощ.**

**Дощ іде, але кури не ховаються – споді-
вайся затяжних опадів, навіть на кілька діб.**

**Пес сідає на задні лапи й ніби повзе – на
опаді в будь-яку пору року.**

З'явився перший туман – іди по гриби.

**Якщо на сосні багато шишок – добре вро-
дить ячмінь.**

Жаркий липень, то грудень буде морозний.

**Літо сухе, спекотне – зима малосніжна,
морозна.**

**Після сухого й спекотного літа наступ-
ний рік буде врожайний.**

Ну, а після липня настане останній місяць літа – врожайний серпень, а для учнів останній місяць літніх канікул...

І граємося, і вчимося!

Мудрий горобець

(До теми формування мудрості)

1 Прочитайте (послухайте) казочку про мудрого горобця:

«Один чоловік спіймав горобця й хотів його з'їсти, бо був дуже-дуже голодний.

– Не їж мене, чоловіче, – сказав горобець. – Пустити мене, а я тобі дам три корисні науки: не шкодуй за тим, що вже сталося; не шкодуй за тим, чого вже не можеш дістати назад; не вір неправдивим новинкам.

Чоловік подумав, науки горобця йому сподобалися і він відпустив горобця.

Горобець полетів, сів на дерево й каже чоловікові:

– Немудро ти, чоловіче, зробив, що мене відпустив. У моєму животі є така велика перлина, як твоя голова. Якби ти дістав цю перлину, то став би найбагатшим чоловіком у світі.

Коли чоловік почув таку новину, то дуже пошкодував, що відпустив горобця. Подумав, як би його знову спіймати. Підійшов до дерева, але горобець сидів високо. Чоловік подумав перехитрити горобця і каже вдавано любеньким голосом:

– Горобчику, вернись до мене. Я буду тобі рідним батьком: посаджу тебе у золоту клітку і буду доглядати.

– Чоловіче, який же ти нерозумний! – сказав горобець. – Забув мої науки: шкодуєш за тим, що не можеш назад дістати, і віриш неправдивій новинці. Чи може у моєму маленькому животу вміститися така велика перлина, як твоя голова?

Сказав це, горобець пурхнув крильцями і полетів на волю у ліс.

За І.Франком

2. Хто, на вашу думку, був мудрішим (порумунськи, *înțelept*), розумнішим або розсудливішим – чоловік чи горобець?

3. Які три науки горобець дав чоловікові?

4. Котрі саме дві з цих наук забув чоловік?

5. Чоловік дійсно забув дві науки – що не треба шкодувати за тим, що не можна назад дістати, і не вірити неправдивій новинці, що у животику маленького горобця є така велика перлина, – а чи він став жадним (порум. *s-a lăcomit*), коли почув таку новинку і ні не думав, що може бути правда?

6. Як ви думаєте: був чоловік мудрим, розсудливим чи розумним, коли не подумав зразу, що у животі маленького горобчика може бути така велика перлина, як його голова?

7. Вивчіть казочку і порозважайтесь досхочу, читаючи її по ролях. Та запам'ятайте і ви мудрі науки горобчика.

Подав Іван РЕБОШАПКА

ЗАГАДКИ

Пасеться на лузі тварина:
Пухка і сіра, як хмарина.
Вона нам вовною дає
Турботу і тепло своє.

(Вівця)

Вона живе в болоті,
Зелена, як трава.
І цілий день нам чути
З болота "ква-ква-ква".

(Жаба)

З квіток мед вона збирає
І у вулику ховає.
Кружляє цілий день мала
Здогадалися хто?

(Бджола)

Я вночі дзиччу на вухо,
Та не джміль я і не муха.
Непомітно вас я – кусь!
Й крові вашої на'пюсь.

(Комар)

Василь ЗЕМЛЯК

Як закувала зозуля

У хаті баби Устини не зачиналися двері. Вбігла сусусідка, у фартусі, просто від печі. Тільки-но вона вийшла – принесло бригадира Тодося. Навіть дід Антип, який поскаржується на ноги, і той причвалав подивитися на диво. А вже за дідом Антипом усе село Вигода загомонило: в баби Устини закувала зозуля!

Сходились з усієї Вигоди, дивились на зозулю, що стояла на древньому годиннику на одній ніжці, а другу мовби сховала від морозу, і запитували в баби, як та зозуля закувала.

– А то вже питайтесь онука мого, Михася. Він ту зозулю примусив кувати, – відповідала баба Устина. – Стільки літ мовчала, а це, як бачите... – Вона позирнула на годинник і тицьнула в нього пальцем: – О, о, слухайте, зараз буде кувати!..

І справді, мідна зозуля набралася духу і так славно утяла, як ото навесні в лузі, коли чуємо її вперше: хочеш не хочеш, а мушиш лічити. Баба бачила, що всі тихесенько лічать.

– Ото ниньки діти! – мітингувала посеред хати баба Устина. – Інший дорослий того незугарний, що вони можуть. Я ж цей годинник носила до міста. «Е, бабо, – сказав майстер, – пора в музей такі речі». А Михась, видите, все поставив на своє місце... – І знову показала на годинник: – О, о, зараз ще куватиме!.. Ага, чули, які тепер діти?.. А що буде далі? То ж закон вийшов учитися на всі руки, аби люди всьому лад могли дати...

– Ти, Устино, ближче до діла, – нетерпеливився дід Антип. – Скажи толком, як закувала зозуля? – Дід був трохи набожний і чи не підозрював у тому якогось дива.

Баба Устина покопалась пальцем у сивій скроні та, як і інших відвідувачів, справила діда до свого онука.

– Чи ж я тобі знаю. Ворожили, а що саме – спитайся, Антипе, мого Михася, він пояснить.

Дід невдоволено крякнув:

– Доведеться...

Він знав Михася по спільній риболовлі. Зовсім малеча, тільки-тільки зіп'явся на ноги і пішов угору, такий собі смирний білявенький хлопчик. Інший, бешкетник, лише помутить вудками воду і ні з чим повертається додому, ще й огризнеться на добре слово. А цей – і не чути. Сидить, пильнує за поплавками, як цілком дорослий. За всіма поплавками устежить. Часом зазівається дід, то вже Михась нагадає:

– Дідусю, дідусю, клює на вашій... – І то тихенько, щоб рибу не сполошити.

Недавно дід Антип бачив Михася на вулиці, зняв на його уклін шапку, запросив на риболовлю, але той сказав, що тепер йому бракує часу, закінчилися літні канікули, треба до школи ходити.

Ще Михась і тим примітний, що часто, замість своїх, прихоплює батькові шкарпетки, у гарних візерунках. Вони

великуваті, не тримаються, все сповзають на черевики, а Михась забуває їх поправляти, так і ходить – закаблуками по шкарпетках.

«Хто його знає, – міркував дід Антип, – може, цей хлопчик у батькових шкарпетках і справді заставив кувати зозулю?..»

Але дід кожен факт любить перевіряти фактом. Отож розшукав він старі-престарі ходики, що завалилися на горищі ще з довоєнних часів, і відніс їх Михасю: побачимо, мовляв, що з того вийде.

Михась оглянув їх уважно і зовсім по-дитячому мотнув головою:

– Старенькі, дідусю, але нічого. Нам би таких побільше!

– Еге, трохи старенькі, – погодився дід Антип і лукаво спитав: – А коли зволите прийти з платнею?

– Платні не треба і приходити не треба. Ми самі, дідусю, приносимо свою роботу. У нас, у школі, ціла майстерня! – Михась широко розвів руками, наче хотів показати, яка в них майстерня.

Невдовзі Михась ще з одним хлопчиком-школярем приніс дідові Антипу оновлений годинник. Старий упізнав його хіба що по гирі. На щитку, замість жінки з граблями, хтось дуже схожий на самого діда Антипа вів полем комбайн. Стрілки сяяли, цифри на циферблаті він бачив без окулярів.

– Фосфор! — сказав Михась. – Це ми вам зробили, щоб і вночі було видно.

«Намалювати оте все не штука! Побачимо, як вони ходитимуть, час відлічуватимуть...» – подумав дід Антип, приймаючи ходики.

– А ти чий? – запитав Михасевого товариша.

– Тодося, бригадира, – несміливо відповів чорнявий, з вихрестим чубом, крапля в краплю у свого батька, хлопчик.

– Спасибі ж вам.

Хлопчики затупцяли біля дверей, заходились прощатися.

– Стривайте! – затримав їх дід Антип. – Візьміть хоч горіхів. Тодосів синок шепнув щось Михасеві на вухо.

– Добре, посадимо їх на шкільній ділянці! – вигукнув Михась і звернувся до діда: – Горіхи візьмемо, але це не платня, дідусю. Бо ніякої платні нам не треба. – Він поправив батькову шкарпетку, що сповзла на черевик.

Дід Антип задоволено слухав, як розмірено тіткакали ходики, наче сперечаючись з новеньким будильником, купленим цього літа в сільмазі, та все жалкував, що не було в ньому такої зозулі, як у баби Устини. Хай би і в його оселі кувала на довгі роки!..

Зроби власними руками!

ВОСЬМИНІЖКА М'яка іграшка

1) Для роботи нам потрібні: ножиці, вата, картон (від його розміру залежить величина майбутньої іграшки; ми використали картон довжиною 17 см), пряжа, два гудзики (пряжа і гудзики мають бути контрастних кольорів – якщо пряжа темна, то гудзики світлі, і навпаки). 2) Намотуємо на картон пряжу (ми зробили 96 витків). 3) Акуратно знімаємо пряжу з картону, розрізаємо один край і тісно зв'язуєм. Таким чином у нас утворюється кумедний чубчик майбутньої восьминіжки. Підрівнюємо його ножицями. 4) Кладемо зв'язану пряжу чубчиком вниз і розподіляємо її рівномірно по колу. З вати скачуємо кульку і кладемо її в центр. 5) Обгортаємо кульку пражею, розподіляючи її так, щоб вати не було видно. 6) Внизу під кулькою тісно зв'язуємо.

7) Решту пряжі розподіляємо на вісім приблизно однакових пасем. 8) Пасма заплітаємо в косички. 9) На кінці кожну косичку тісно зв'язуємо. Кінчики підрівнюємо ножицями і трішки розтріпуємо, надаючи китичкам пишності. 10) Наша восьминіжка майже готова. Тепер, щоб зробити їй очка, пришиваємо гудзики. Також можна гудзики приклеїти, або намалювати очі на папері, акуратно вирізати і теж приклеїти. Так само робимо і ротик: або нашиваємо його червоною ниткою, або вирізуємо із паперу і приклеюємо.

Дайте волю фантазії! Ви можете зробити восьминіжку із пряжі будь-якого кольору, або й взагалі різнобарвну. Якщо залишити чубчик довший (див. пункт 2), розділити його на два пасма і перев'язати їх яскравими нитками, у вас получится симпатична восьминіжка-дівчинка.

Восьминіжку зробила і розповіла вам
Ірина МОЙСЕЙ

Розманюў сторіжку

Велике захоплення

– Мамо, сьогодні всі учні були в захопленні від того, як я плаваю!

– А хіба вони бачили, як ти плаваєш?

– Ні, вони слухали, як я їм про це розповідав.

Не знає

Учитель фізкультури питає:

– Хто з вас, діти, уміє плавати?

– Я умію! Я умію! – загукали учні в один голос. Тільки Микола мовчав.

– А ти, Миколо, умієш плавати? – питається учитель.

– Не знаю.

– Як це не знаєш?

– Я ще ні разу не пробував.

Після уроків

– То кого ж сьогодні викликали?

– Тебе, матусю.

– Мамо, мене вже більше не звать найгіршим учнем.

– Молодець, синку, ти став краще вчитись?

– Ні. До нас прийшов новий хлопчик, який вчиться ще гірше.

Клятий ревматизм

Біля школи стоїть хлопчик і плаче. Перехожий питає:

– Ти чому плачеш?

– Через той клятий ревматизм...

– Бідолашна дитина! Такий маленький і вже хворієш...

– Не хворію, а в диктанті написав його без «в»!

Запорукa збереження

Класний керівник:

– Як треба зберігати підручник, щоб він завжди був новим і чистим?

– Краще його зовсім не носити до школи,

– відповів учень.

Підготовка до маскараду

Учень запитує свого товариша:

– Як ти гадаєш, яку маску мені варто надіти на шкільний маскарад?

– Навіщо тобі маска? Вимий як слід своє обличчя – і тебе ніхто не впізнає!

Пишаємося нашими дітьми!

Колектив редакції «Дзвоник» бажає вчителям та школярам гарного відпочинку, а випускникам – здійснення всіх мрій і задумів, світлих сонячних життєвих доріг, щасливої долі та Господнього благословення.

Денис Гриздак та Маріана Білан,
5 клас, с. Поляни

Лорена Шейко, 5 років, с. Копашель

Браття Кості Космін, 6 клас та
Лучіан 5 клас, с. Негостина

Преміанти олімпійського конкурсу,
с. Вишня Рівна